

Jiná odměna zaměstnanci

Pracovník státní správy může se svým zvolením do funkce podléhající režimu ustanovení § 73 odst. 3 zákoníku práce souhlasit pouze za podmínek tam uvedených, příslušný orgán právnické osoby, provozující podnikatelskou činnost, může pracovníka státní správy do této funkce zvolit či jmenovat pouze tehdy, jsou-li splněny podmínky ustanovení § 73 odst. 3 zákoníku práce. Právnická osoba, jejímž orgánem nebo členem orgánu se pracovník státní správy stal, s ním nemůže uzavřít smlouvu o výkonu funkce za podmínek, jež by byly v rozporu s ustanovením § 73 odst. 3 zákoníku práce, neboť taková smlouva by byla v té části, ve které by přiznávala pracovníkovi státní správy odměnu za výkon funkce, neplatná pro rozpor se zákonem podle § 39 občanského zákoníku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 476/2002, ze dne 16.12.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. J. M., zastoupeného, advokátem, proti žalované Č., a. s., o 75.825,- Kč s přísl., vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 144/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. ledna 2002, č. j. 13 Co 1/2002 - 59, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze jako soud odvolací v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 19. 7. 2001, č. j. 13 C 144/98 - 41, a žalobu na zaplacení částky 75.825,- Kč s 18 % úrokem z prodlení od 17. 6. 1994 do zaplacení zamítl. Vedle toho rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Žalobce se domáhal zaplacení uvedené částky na základě rozhodnutí valné hromady žalované společnosti o vyplacení tantiém členům její dozorčí rady.

Odvolací soud vyšel z nesporného faktu, že žalobce jako zaměstnanec M. p. a o. byl tehdejším ministrem Ing. V. D. navržen za člena dozorčí rady žalované. Do funkce byl dne 3. 5. 1993 také zvolen. Od svého zaměstnavatele nadále pobíral mzdu. Dne 16. 6. 1994 valná hromada žalovaného schválila členům představenstva a dozorčí rady výplatu tantiém za rok 1993. Odvolací soud postupoval podle ustanovení § 73 odst. 3 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zák. pr.“), podle kterého zaměstnanci uvedení v odstavci 2 (např. zaměstnanci orgánů státní správy) nesmějí být členy řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost, což neplatí, pokud do takového orgánu byli vysláni zaměstnavatelem, u něhož jsou zaměstnáni a v souvislosti s tímto členstvím nepobírají odměnu od příslušné právnické osoby, a dospěl k závěru, že právnická osoba - podnikatel, nemůže s osobou zaměstnanou orgánem státní správy uzavřít smlouvu, která by odporovala citovanému ustanovení zákoníku práce. Smlouva, kterou by se taková právnická osoba zavazovala vyplatit zaměstnanci státní správy odměnu za výkon funkce, by byla v rozporu s ustanovení § 39 zákona č. 40/1964 Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „obč. zák.“). Sjednání odměny nemá podle odvolacího soudu povahu mzdy nebo náhrady mzdy ve smyslu ustanovení zákoníku práce a zákona č. 1/1992 Sb. o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výděлку, ve znění pozdějších předpisů. Protože ze smlouvy o výkonu funkce soud dovodil, že žalobce bude vykonávat funkci člena dozorčí rady bez nároku na odměnu, což bylo i v souladu s ustanovením § 73 odst. 3 zák. pr., nemohl mu vzniknout nárok na vyplacení tzv. tantiém ze zisku společnosti. Odvolací soud proto žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas dovolání, jehož přípustnost spatřuje v ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), neboť má za to, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatel je přesvědčen, že ustanovení § 73 odst. 2 a 3 zák. pr. nevylučuje nárok členů dozorčí rady, kteří jsou zároveň zaměstnanci státní správy, na výplatu tantiémy. Skutečnost, že zákoník

práce posuzuje určitý právní stav jako porušení pracovní kázně, nepůsobuje zánik nároku vyplývajícího z obchodně právního vztahu mezi členem orgánu obchodní společnosti a touto obchodní společností. Dovolatel se domáhá vyplacení tantiémy schválené valnou hromadou obchodní společnosti. Je přesvědčen, že v tomto případě nelze poukazovat na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2024/2000 ze dne 3. 4. 2001, který se zabýval otázkou vyplacení odměn za výkon funkce člena dozorčí rady obchodní společnosti fyzické osobě, která je zaměstnancem státní správy. Dovolatel namítá, že mu nebyl poskytnut ekvivalent plnění za nesmírně namáhavou a odpovědnou práci v kontrolním orgánu žalované, přičemž za tuto práci nebyl odměňován ani svým zaměstnavatelem - M. p. a o. ČR. Tím došlo k porušení významného soukromoprávního principu reciprocit - zásady ekvivalence plnění. Plnění jednoho účastníka závazkového vztahu má odpovídat ekvivalentní plnění druhého účastníka závazkového vztahu tak, aby nedošlo k bezdůvodnému obohacení. Pokud by soud přijal argumentaci odvolacího soudu, došlo by na straně žalované k bezdůvodnému obohacení, neboť k odměnění žalobce nedošlo. Dovolatel v této souvislosti poukazuje na rozpor v zákoně, který ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. způsobuje. V případě, že bude přijata argumentace žalobce a soudu prvního stupně, bude vyhověno principu rovnosti v právech a povinnostech všech členů orgánů akciových společností, nevznikne možnost bezdůvodného obohacení na straně žalované, která bude nucena plnit své smluvní závazky a ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. bude interpretováno s respektem k výkonu přirozeného práva. V opačném případě dojde k porušení Listiny základních práv a svobod, článek 1, bude legalizována diskriminace, bezdůvodné obohacení, porušování smluvních závazků v obchodním styku a tzv. černá práce - tj. práce bez recipročního peněžního plnění, která neumožňuje oprávněné daňové plnění vůči státu. Dovolatel je přesvědčen, že podrobná analýza ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. musí vést k návrhu na vyslovení jeho neplatnosti u Ústavního soudu České republiky. Navrhuje, aby Nejvyšší soud České republiky svým rozhodnutím odložil vykonatelnost napadeného rozsudku odvolacího soudu a napadené rozhodnutí posléze zrušil. Nejvyšší soud jako soud dovolací věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2001 (dále též jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu vydané po 1. 1. 2001 a po řízení provedeném podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 (srov. část dvanáctou, hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Dovolací soud konstatoval, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Po přezkoumání dovolání žalobce proti napadenému rozhodnutí odvolacího soudu dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání není důvodné.

Nesprávné právní posouzení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud věc posoudil podle nesprávné právní normy anebo normu správně určenou nesprávně vyložil, popř. nesprávně aplikoval.

Posoudit, zda je napadený rozsudek odvolacího soudu se zřetelem k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., obsahově konkretizovanému dovolacími námitkami správný, znamená v tomto případě především přezkoumat opodstatněnost odvolacím soudem vysloveného právního závěru, že právnická osoba se nemůže platně zavázat k výplatě jakýchkoli odměn za výkon funkce (tantiém apod.) zaměstnanci státní správy, který je členem jejího orgánu, do kterého byl svým zaměstnavatelem navržen, a že taková dohoda je v rozporu s ustanovením § 73 odst. 3 zák. pr. a tudíž neplatná podle ust. § 39 obč. zák.

Ze skutkových zjištění obou soudů plyne, že žalobce jako zaměstnanec M. p. a o. České republiky byl tehdejším ministrem navržen do funkce člena dozorčí rady žalované a dne 3. 5. 1993, byl do této funkce zvolen. Z bodu 6. smlouvy o výkonu funkce člena dozorčí rady ze dne 5. 7. 1994 vyplývá, že člen dozorčí rady má právo na podíl na tantiémě schválené valnou hromadou žalované. Žalobci byla na řádné valné hromadě žalované dne 16. 6. 1994 přiznána tantiéma za rok 1993 ve výši 101.100,- Kč, které po odečtení srážkové daně odpovídá žalovaná částka 75.825,- Kč.

Podle ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. pracovníci uvedení v odstavci 2 (resp. pracovníci orgánů státní správy) nesmějí být členy řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost; to neplatí, pokud do takového orgánu byli vysláni organizací, v níž jsou zaměstnáni, a v souvislosti s tímto členstvím nepobírají odměnu od příslušné právnické osoby provozující podnikatelskou činnost.

Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2024/2000, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí č. 15/2002 sešit č. 2, bylo zamítnuto dovolání žalobce Ing. J. M., proti žalované Č., a.s., ve kterém se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek jímž byla zamítnuta žaloba, kterou se žalobce domáhal zaplacení částky 394.645,- Kč za výkon funkce člena dozorčí rady žalované společnosti, za období od 3. 5. 1993 do 13. 7. 1995. V této věci Nejvyšší soud řešil otázku zásadního právního významu a dospěl k závěru, že ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. je formulováno tak obecně, že zavazuje nejen pracovníky státní správy, ale i společnosti, do jejichž orgánů mají být zaměstnanci státní správy zvoleni. Z uvedeného ustanovení dovodil, že pracovník státní správy může se svým zvolením do funkce podléhající režimu ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr.

souhlasit pouze za podmínek tam uvedených, ale také to, že jej může příslušný orgán právnické osoby, provozující podnikatelskou činnost, do této funkce zvolit či jmenovat pouze tehdy, jsou-li splněny podmínky ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. Právnická osoba, jejímž orgánem nebo členem orgánu se stal, s ním pak nemůže uzavřít smlouvu o výkonu funkce za podmínek, jež by byly v rozporu s ustanovením § 73 odst. 3 zák. pr., neboť taková smlouva by byla v té části, ve které by přiznávala pracovníkovi státní správy odměnu za výkon funkce, neplatná pro rozpor se zákonem podle § 39 obč. zák.

Z právního názoru Nejvyššího soudu ve výše uvedené věci mezi totožnými stranami sporu nutno dovodit, že rozhodnutí odvolacího soudu je v této věci správné. Pokud ustanovení § 73 odst. 3 zák. pr. zavazuje k určitému jednání i obchodní společnost, která má za člena řídicího nebo kontrolního orgánu pracovníka státní správy, pak jakákoliv dohoda nebo rozhodnutí o vyplacení finanční odměny za členství v jejím orgánu je v rozporu s tímto ustanovením a je neplatné. O povaze tantiémy, jako odměny za výkon funkce v dozorčí radě žalované společnosti, v tomto případě není pochyb.

Pokud jde o námitku možnosti vzniku bezdůvodného obohacení žalované v případě nesplnění povinnosti poskytnout dovolateli ekvivalentní plnění za činnost v kontrolním orgánu žalované, je pro úplnost nutné uvést, že k platnému vzniku soukromoprávního resp. obchodně-závazkového právního vztahu v posuzovaném případě vůbec nedošlo. Na dovolatelem namítané zásady, kterými se takové vztahy řídí, nelze odkazovat, protože žádná dohoda se nemůže platně odchýlit od kogentního ustanovení zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)